

Peaces

#1 | najaar 2009

**De strijd tegen
Colombiaanse
palmolieplantages
(p10)**

**Wisseling
coördinator PBI
Nederland (p5)**

**Advocaat Basnet:
'Gevangenen in
Nepal zijn zo goed
als rechteloos' (p14)**

pbi
making space for peace

‘Elke dag is anders’

Sinds februari 2009 werkt Laura Naegele voor PBI in Colombia. Na een tiendaagse training in Bogotá, begeleidt de Utrechtse nu mensenrechtenactivisten in Barrancabermeja. Deze stad wordt ook wel de oliestad van Colombia genoemd en kent een lange historie van conflicten.

Oorspronkelijk komt Laura uit Liechtenstein, ‘een klein landje tussen Zwitserland en Oostenrijk’, zoals ze in Colombia vaak toelicht. In Wenen studeerde ze Sociologie, waarvan één semester in Bogotá. Dat maakte indruk. ‘Tijdens mijn studie heb ik veel over het land en het conflict geleerd. Ik wilde me er graag verder in verdiepen. Voor mij was het dan ook al snel duidelijk dat het niet bij deze ene keer in Colombia zou blijven.’

In haar zoektocht naar mogelijkheden kwam ze al snel terecht bij PBI. ‘Via PBI kan ik bijdragen aan de promotie en bescherming van mensenrechten. En voor mezelf is het natuurlijk ook heel leerzaam.’ Tot nu toe is Laura blij met haar keuze voor PBI. ‘Ik vind het heel bijzonder om te spreken met mensen die de gevolgen van het conflict het meest ervaren, zoals boeren en ontheemden. En het werk is zeer divers, waardoor geen dag hetzelfde is.’

Tekst: **Richard van Witzenburg**

Laura volgen? Check haar blog:
<http://lauranaegele.blogspot.com>

Achtergrond

Indonesië ging dit jaar weer naar de stembus. Heeft de uitkomst gevolgen voor de mensenrechtensituatie in het land? **Pagina 6.**

Gastcolumn mensenrechten

Liesbeth Zegveld, mensenrechtenadvocaat en hoogleraar Oorlogsrecht, over het Internationaal Strafhof in Den Haag. **Pagina 9.**

Fotorapportage

Op de in bezit genomen grond van arme boeren in Colombia verzezen de afgelopen jaren talloze palmolieplantages. Samen met PBI ondernemen de boeren actie. **Pagina 10.**

5 vragen aan

Shankar Basnet, advocaat en mensenrechtenactivist in Nepal. **Pagina 14.**

En verder:

Bericht uit... Colombia	2
Korte berichten	4
PBI Nederland	15
Fonds aan het woord	16

Peaces

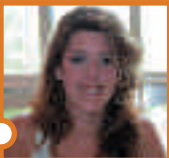
Peaces, zo heet het nieuwe halfjaarlijkse magazine van Peace Brigades International Nederland, dat u momenteel in handen heeft. De titel is een samentrekking van 'peace' en 'pieces', Want elke PBI-vrijwilliger probeert op zijn manier een stukje bij te dragen aan een rechtvaardiger wereld.

Dat u dit voorwoord leest, betekent dat u zich op welke reden dan ook interesseert voor PBI, een organisatie die opkomt voor de rechten van mensen overal ter wereld. En daar zijn we blij om. Want onze hulp is hard nodig in bijvoorbeeld Indonesië, waar onlangs verkiezingen plaatsvonden, zoals u kunt lezen op pagina 6. En ook advocaat **Shankar Basnet** zou zonder PBI niet meer kunnen opkomen voor gewelds-slachtoffers in Nepal (p. 14).

Wilt u meer weten over de werkzaamheden van PBI? Wilt u donateur worden of vrijwilliger in Nederland of in een van de PBI-projectlanden? Neem dan een kijkje op peacebrigades.nl en neem contact met ons op.

Veel leesplezier met de nieuwe Peaces!

Cariene Joosten
Hoofdredacteur

Wisseling van de wacht

Na vier jaar heeft **Jet van Haitsma** (foto links) afscheid genomen van PBI als algemeen coördinator. Ze is sinds 1 juni opge-

volgd door **Liesbeth Lenselink** (foto beneden). De coördinator is de enige betaalde kracht, spin in het web en aanspreekpunt voor de vrijwilligers.

Jet, die nu als zelfstandig adviseur in de welzijnssector werkt, kijkt met plezier terug op haar periode bij PBI. 'Ik zal de organisatie gaan missen. Het was enerverend, leerzaam en leuk, met geweldige gedreven mensen. Bij deze wil ik iedereen nogmaals bedanken voor de samenwerking en de inzet!'

Ook Liesbeth heeft het goed naar haar zin. Oorspronkelijk komt ze uit de wereld van marketing, media en communicatie. Ze heeft ruime ervaring met

vrijwilligerswerk en het aansturen van vrijwilligers; één van haar taken bij PBI, net als fondsenwerving, communicatie en nog veel meer. Want, zoals ze zelf zegt: 'Ik merk dat de drie dagen dat ik werk makkelijk gevuld kunnen worden!' Liesbeth is aanwezig op maandag, dinsdag en donderdag en te bereiken via 06-16498221 en info@peacebrigades.nl.

Versterking bestuur gezocht!

Draagt u PBI een warm hart toe? Bent u iemand met ideeën en schuwt u ook de uitvoering niet? Wilt u niet naar het buitenland maar zich inzetten voor een organisatie met een vredesmissie? Dan is een bestuursfunctie bij PBI misschien wat voor u. U kunt contact opnemen met Esther Vink, interim-secretaris, via esther.vink@casema.nl.

Jaarverslag 2008

Het Jaarverslag 2008 van Peace Brigades International-afdeling Nederland is af. Het is te downloaden via onze site www.peacebrigades.nl. Een papieren versie is opvraagbaar bij het kantoor.

Guatemala activeert steunnetwerk

Naar aanleiding van de vervolging van **Jorge López Sologastao**, directeur van anti-AIDS-organisatie OASIS, activeerde PBI Guatemala in januari 2009 haar steunnetwerk. Dat houdt in dat onder meer het Ministerie van Buitenlandse Zaken en het NGO Lobby Platform voor Guatemala zijn ingelicht. Dankzij de snelle reactie werd de rechtszaak tegen Jorge López Sologastao ook bijgewoond door een vertegenwoordiger van de Nederlandse ambassade. En dat is positief, want toezicht door buitenlandse diplomaten vergroot de kans op een eerlijk proces. Op het moment van schrijven lijkt de ernstigste bedreiging voorlopig afgewend. De situatie wordt nog wel nauwlettend in de gaten gehouden.

Check ook onze site www.peacebrigades.nl: deze wordt wekelijks geupdate.

‘Werken voor PBI heeft veel voor mij betekend. Allereerst zijn de vriendschappen en opgedane levenservaring onbetaalbaar. Maar ook op carrièregebied was 2002 een heel bepalend jaar. Ik besloot me te richten op de internationale ontwikkelingssector. Bij terugkomst ging ik achtereenvolgens werken bij de ontwikkelingsorganisatie Kerk in Actie, Oxfam Novib en ICCO. Inmiddels heb ik mijn eigen consultancy bureau voor humanitaire lobby en beleidsontwikkeling.’

Annette Jansen (37) werkte in 2002 voor PBI in Aceh, Indonesië. Tientallen vrijwilligers zetten zich elk jaar voor PBI in. In elk nummer laten we een van hen aan het woord. Lees het hele interview met Annette Jansen op www.peacebrigades.nl.

Verkiezingen in Indonesië

Indonesië is op de goede weg maar heeft nog

Indonesië is een land met vele gezichten. Dat geldt voor de veelzijdige natuur en voor de diverse bevolkingsgroepen, maar ook voor de op twee gedachten hinkende politiek. Enerzijds heeft het land een voortrekkersrol in de regio Zuidoost-Azië; naast de islam wil Indonesië ook democratie en modernisering een plek in haar economische ontwikkeling geven. Anderzijds zijn er nog veel misstanden in het land en worden er regelmatig mensenrechten geschonden. In april waren de parlementsverkiezingen en in juli vonden de presidentsverkiezingen plaats. Welke kant gaat het land op?

Democratie is een relatief jong begrip in Indonesië. Slechts tien jaar geleden, na de val van Soeharto, begon het land langzaam democratische hervormingen door te voeren. Tijdens de laatste verkiezingen streeden maar liefst 44 nationale politieke partijen om de macht en daarmee ook om het presidentschap. De verkiezingspopulatie bestaat uit 171 miljoen stemgerechtigden. Dit was een hele klus voor de nog tamelijk onervaren kiescommissie. Verliepen de verkiezingen hierdoor wel eerlijk en waren de uitslagen dat ook? En welke gevolgen heeft dit op de handhaving van mensenrechten in het land?

Een veelgehoorde klacht bij Indonesische verkiezingen waren onjuiste uitslagen. Daarom besloot de Indonesische Algemene Kiescommissie (KPU) tot handmatige tellingen en verificatie van de uitslagen. Zo moesten ruim 1100 stemgerechtigden in Zuid-Oost Maluku opnieuw hun stem uitbrengen. Daarnaast hadden 24 binnenlandse en zeven internationale organisaties toe-

stemming gekregen om de verkiezingen waar te nemen. Zo reisden de Europese expertmissie en afgevaardigden van verschillende EU-ambassades uit Jakarta af naar Atjeh. Tevens mochten het Amerikaanse National Democratic Institute en de Europese Unie zogenaamde 'quick counts' uitvoeren.

PBI in Indonesië

*Indonesië is sinds 1999 een projectland van PBI. Momenteel zijn er 17 vrijwilligers aanwezig, verdeeld over teams in Jakarta, Jayapura en Wamena. Het Jakarta-team onderhoudt contacten met autoriteiten, ambassades en lokale en (inter)nationale organisaties. De teams in Jayapura en Wamena richten zich voornamelijk op het lokale netwerk met protective services en vredeseducatie. Dit jaar werkten er drie Nederlandse vrijwilligers in Indonesië: **Harold Passage** en **Meriam Passage-Smith** in Wamena en **Charlotte Peeters** in Papua.*

een lange weg te gaan

Het stembureau in Wamena ten tijde van de Regentverkiezingen (Pilkada) in oktober 2008.

Voortrekkersrol

In de afgelopen tien jaar heeft Indonesië een begin gemaakt met het doorvoeren van democratische waarden. Om dit kracht bij te zetten, lanceerde het land in 2008 het Institute for Peace and Democracy tijdens het Democracy Forum op Bali. Hoofddoel van dit instituut is het stimuleren van democratische ontwikkeling in de regio. Indonesië wordt beschouwd als een van de weinige democratieën in Zuidoost-Azië. Ook was het Indonesië die andere ASEAN-lidstaten* overtuigde om in te stemmen met een mensenrechtencommissie in de regio. Hoewel er kritiek is op de inhoud van de

richtlijnen, is een goede stap in de richting van een regionaal Mensenrechtshof. Want politieke goedkeuring geeft de commissie het mandaat om de richtlijnen elke vijf jaar te herzien.

Onrust

Deze positieve ontwikkelingen staan in contrast met meldingen van mensenrechtenschendingen, zoals marteling en extreem geweld door bijvoorbeeld politie en veiligheidstroepen. Dat blijkt uit rapporten van diverse mensenrechtenorganisaties, waaronder een recent rapport van Human Rights Watch. Daders blijven vaak ongestraft. De verkiezingen

zijn dikwijls aanleiding voor nieuwe spanningen. Zo ook in Atjeh. De International Crisis Group meldde incidentele beschietingen en granaataanvallen voorafgaand aan de verkiezingen. Daders werden niet gevonden, maar het zette het veiligheidstoezicht op scherp.

Snel reageren in nood

De PBI-teams stemden daarom hun werkzaamheden continu af op de actualiteit. 'We hebben regelmatig gesprekken met lokale autoriteiten, veiligheidstroepen, kerkelijke leiders en cliënten,' vertelt **Meriam Smith**, die voor PBI in Wamena werkt. 'Zo kunnen we snel reageren in geval van nood.' Die noodzaak bleek er te zijn, want ook cliënten van PBI vroegen sinds de verkiezingen om meer ondersteuning.

Internationale verdragen

Toch ondertekende Indonesië een aantal internationale verdragen. Hoe zit het daarmee? In de praktijk blijken die nog niet altijd in nationale wetgeving te zijn vertaald. Hoewel de Conventie tegen Martelingen al tien jaar geleden werd aangenomen, blijkt de regering zich daar - ondanks internationaal aandringen - niet zo strikt aan te houden. Ook de uitvoering van het BuPo-Verdrag (het Internationaal Verdrag inzake Burgerrechten en Politieke Rechten) laat nog veel te wensen over te laten, zo bleek vorig jaar uit een rapport van de Verenigde Naties. En hoewel de regering zich positief uitsprak over het Statuut van Rome is ook dit verdrag nog altijd

Tweede termijn

Tijdens de afgelopen verkiezingen had geen enkele kandidaat de mensenrechten hoog op de agenda staan. Er werden als formaliteit een paar pogingen gedaan om vragen van (familieleden van) slachtoffers te beantwoorden, maar er was geen enkele concrete actie om het thema op de parlementaire agenda te zetten. De presidentsverkiezingen zijn over het algemeen vrij rustig verlopen.

De ex-generaal **Susilo Bambang Yudhoyono** (SBY), voor de Partai Demokrat, won dit jaar de verkiezingen voor de tweede keer op rij. Samen met 'running mate' **Boediono**, die tot voor kort directeur was van de Indonesische centrale bank, haalde hij ruim 60 procent van de stemmen.

niet geratificeerd. Daar ligt een mooie taak voor de nieuwe regering.

Tekst: **Sengul Civan**

Foto: **Meriam Smith**

* De Association of Southeast Asian Nations (ASEAN) bestaat uit Brunei, Birma, Cambodja, Indonesië, Laos, Maleisië, de Filipijnen, Singapore, Thailand en Vietnam.

Bronnen: Wereldomroep, The Jakarta Post, rapport Tapol, www.unhcr.org, thejakartaglobe.com, Democracy Digest, The Canberra Times

Het Internationaal Strafhof

‘Met de zaak tegen de Congolees Thomas Lubanga, die wordt verdacht van het inzetten van kindsoldaten, startte recentelijk het eerste proces van het Internationaal Strafhof in Den Haag. Dit gerecht is er natuurlijk in de eerste plaats om oorlogsmisdadigers te berechten, maar biedt daarnaast oorlogsslachtoffers unieke mogelijkheden. Zo kunnen zij bij het Strafhof schadevergoeding vorderen van oorlogsmisdadigers en een actieve rol spelen in strafprocessen. Oorlogsslachtoffers zijn niet ‘slechts’ getuigen, maar hebben het recht te worden betrokken bij allerlei fasen in die strafprocessen, inclusief het vooronderzoek, aldus het Strafhof.

Aan deze procesdeelname kleven mijns inziens risico’s. Naar verwachting zullen vele oorlogsslachtoffers een beroep doen op het gerecht, waardoor het systeem overbelast kan raken. Bovendien zijn feiten in deze fase nog onduidelijk en een officiële verdachte ontbreekt. Ik vind het daarom onbegrijpelijk dat oorlogsslachtoffers zich mogen mengen in het vooronderzoek.

Slachtoffers kunnen in aanmerking komen voor een schadevergoeding, maar dat is niet zo eenvoudig. Hiervoor moet er namelijk eerst een veroordeling zijn. Bij oorlogsmisdrijven is het echter moeilijk om de feiten helder te krijgen. Getuigen ontbreken of zwijgen. Want wie praat, riskeert zijn veiligheid en die van zijn familieleden. Ligt er een veroordeling, dan is het slachtoffer er nog niet. Dan moet hij bewijzen dát hij schade heeft geleden en dat déze schade is veroorzaakt door déze veroordeelde.

Om het gedupeerden makkelijker te maken, zou het Strafhof lichtere eisen aan de bewijslast kunnen stellen. Of - en dat is rigoureuzer - de bewijslast om kunnen keren: de veroordeelde moet maar bewijzen dat de schadevergoedingsclaim onjuist is. De toekomst moet uitwijzen waarvoor het Strafhof kiest.’

Liesbeth Zegveld is hoogleraar Oorlogsrecht in Leiden en advocaat in Amsterdam. In vele procedures bepleit zij rechtsherstel voor oorlogsslachtoffers. Tot haar cliënten behoren nabestaanden van Srebrenica-slachtoffers en Afghaanse burgerslachtoffers van lucht-aanvallen die waren gericht tegen de Taliban.

Colombiaanse boeren terug op eigen grondgebied

De palmolieplantages in Curvarado, Colombia, worden gevormd door eindeloze rijen van keurig geplante bomen. Groen in overvloed. Welvaart lijkt te heersen voor de landeigenaren. Maar schijn bedriegt.

In 1997 zijn de oorspronkelijke boeren en duizenden andere landeigenaren door een gezamenlijke actie van militairen en paramilitairen van hun land verdreven. De natuurlijke vegetatie werd massaal weggekapt, om plaats te maken voor hectares palmolieplantages ten behoeve van de overheid.

De overlevenden waren aan hun lot overgelaten. Pas in 2006 kwam er een omslag, toen ze zich in de buurt van hun eigen grond verenigden in Humanitaire Zones door o.a. de organisatie Justicia y Paz. In deze door het Inter-Amerikaans Hof en Commissie voor de Mensenrechten erkende leefvormen, pogen burgers met rust gelaten te worden door alle gewapende groepen. De zone wordt met borden en omheiningen gemarkeerd.

In augustus 2007 werd eindelijk publiekelijk en juridisch erkend dat de grond waarop de palmbomen staan aan hen toebehoort. Dat gebeurde pas na, onder andere, het kappen van een aantal oliepalmbomen, waarmee ze de overheid onder druk zetten.

De door PBI begeleidde organisatie Justicia y Paz heeft de boeren gesteund in hun strijd voor landteruggave, wat in februari van dit jaar heeft geresulteerd in een gedeeltelijke overdracht van land. Het betekent helaas niet dat ook de problemen, bedreigingen en moorden, waar de boeren en Justicia y Paz sinds jaar en dag mee te kampen hebben, afgenomen zijn, maar het is zeker een grote stap vooruit.

Tekst: **Marie-Janke Damoiseaux**

Foto's: **Roos Stringer**

Een inwoner van een humanitaire zone laat twee PBI-medewerkers de plek zien waar ooit zijn huis heeft gestaan. Nu is er niets anders dan oliepalmbomen.

Overlevenden hebben zich gevestigd in Humanitaire Zones, in de hoop met rust gelaten te worden.

PBI-medewerkers met inwoners voor een spandoek die een Humanitaire Zone aangeeft.

In humanitaire zones pogen burgers met rust gelaten te worden door gewapende groepen.

Humanitaire zones worden met borden en omheiningen gemarkeerd.

Op een schoolgebouw staat geschreven dat het gebouw toebehoort aan de ontheemde bevolking en dat niemand het gekapte hout mee mag nemen.

Shankar Basnet, mensenrechtenactivist in Nepal

1. Wat is de situatie in Nepal?

'Tussen 1996 en 2006 zijn duizenden mensen vermoord, verdwenen, mishandeld en misbruikt, als gevolg van de strijd tussen de maoïstische rebellen en de staat.'

2. Wat houdt uw werk in?

'Ik werk voor het Advocacy Forum, een Nepalese mensenrechtenorganisatie. Als advocaat kom ik op voor gevangenen die in Nepal zo goed als rechteloos zijn. Ik span rechtszaken aan en breng misstanden in gevangenissen, zoals illegale opsluiting, martelingen en vervalste documenten, internationaal onder de aandacht.'

3. Hoe bent u in aanraking gekomen met PBI?

'In 2006 hebben we PBI gevraagd om advocaten van het Advocacy Forum te begeleiden omdat ons werk te risicovol werd.'

4. Hoe ondersteunt PBI u bij uw werk?

'Door haar aanwezigheid; de vrijwilligers van PBI gaan met mij mee als ik een bezoek breng aan de gevangenis of het politiebureau. Dat waarborgt mijn veiligheid. PBI draagt ook bij aan de diplomatieke lobby tegen de straffeloosheid in Nepal, door regelmatig met ambassades en mensenrechtenorganisaties over ons werk te praten.'

5. Wat zijn uw plannen voor de toekomst?

'Allereerst de lopende zaken afhandelen. Maar de lijst met vermissingen en moorden groeit helaas nog steeds. In het zuiden van Nepal is de strijd weer opgeblaaid. Ik wil slachtoffers van geweldsmisdrijven en hun nabestaanden blijven ondersteunen bij het krijgen van gerechtigheid.'

Tekst: **Marijke Tolboom**

Lees meer over het werk van Shankar Basnet op www.advocacyforum.org of op www.PBI-Nepal.org.

Op dit moment zit Ellis Veen vanuit PBI-NL in Nepal. Zie haar blog <http://morgaine.waarbenjij.nu/>

Shankar in gesprek met de broer van een geweldsslachtoffer in Biratnagar.

OVER ONS

Peace Brigades International (PBI) is een organisatie die zich baseert op actieve geweldloosheid. Mensen en organisaties die zich op een vreedzame wijze inzetten tegen onderdrukking en geweld in hun land kunnen een beroep doen op PBI-vrijwilligers. Deze vrijwilligers werken als ongewapende begeleiders en waarnemers, zodat lokale organisaties hun werk in veiligheid kunnen voortzetten. PBI heeft op dit moment projecten in Colombia, Indonesië, Nepal, Mexico en Guatemala.

In het veld • Indonesië • Meriam Smith, Wamena-team (sep 2008) • **Harold Passage**, Wamena-team (sep 2008) • **Charlotte Peeters**, Taalschool, aansluitend Papua (apr 2009) • **Nepal • Emma Jansen**, Kathmandu-team (aug 2008). • **Ellis Veen**, Kathmandu-team (apr 2009). • **Colombia • Laura Naegelle**, Barancabermeja-team (feb 2009) • **Carly Bischof**, Projecttraining (aug 2009)

Colofon • hoofd- en eindredactie • Cariene Joosten • vormgeving • Baba's projects, Babasprojects.com • redactie • Sengul Civan • Jet van Haitsma • Patricia Jacob • Anna Kannevorff • Mark van der Laan • Erik van Oenen • Marijke Tolboom • beeldredactie • Marie-Janke Damoiseaux

PBI STEUNEN?

Dat kan op verschillende manieren:

- Als vrijwilliger bij PBI Nederland. Neem contact op met het kantoor voor actuele vrijwilligersfuncties.
- Als donateur. Stort uw gift op giro 4174379 t.n.v. PBI Nederland, Utrecht.
Uw gift is fiscaal aftrekbaar door de ANBI-status die wij hebben.
- Als vrijwilliger in een van de projectlanden. Neem contact op met Esther Vink tel. 06-33984132 of pbi.trainingsgroep@gmail.com.

Kijk voor meer informatie op onze website www.peacebrigades.nl.

'Wij ondersteunen PBI omdat PBI-vrijwilligers met hun aanwezigheid de veiligheid van mensenrechtenactivisten vergroten. Bovendien vergroten zij hiermee de internationale aandacht voor mensenrechten.'

***Manon Klein** is programmamanager van Stichting DOEN. Stichting DOEN is het fonds van de Goede Doelen Loterijen: de Nationale Postcode Loterij, de Bank-Giro Loterij en de Sponsor BingoLoterij. DOEN werkt aan een leefbare wereld waaraan iedereen kan meedoen door veel initiatieven te ondersteunen. Stichting Doen ondersteunt sinds 2008 het werk van Peace Brigades Nederland.*